

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ	การศึกษาความเชื่อมโยงของสื่อ สังคมและอุดมการณ์ชาตินิยมกระแสหลัก ผ่านสื่อละครโทรทัศน์เรื่อง “ทวิภพ”
ผู้เขียน	นางสาว ลีลา จันสว่าง
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สื่อศิลปะและการออกแบบสื่อ)
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ	ดร. ทศนัย เศรษฐสุธีร์

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสิ่งที่ถูกผลิตซ้ำในละครโทรทัศน์เรื่อง “ทวิภพ” โดยมุ่งเน้นไปที่เรื่องของอุดมการณ์และมายาคติที่ปรากฏในเนื้อหาและบทสนทนาเป็นหลัก โดยมีแนวคิดเรื่องอุดมการณ์ของอันโตนิโอ กรัมเชิ, แนวคิดเรื่องมายาคติของโรลองด์ บาร์ทส์และแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ของสจิวต ฮอลล์เป็นฐานคิดในการศึกษาวิจัย ผ่านกรอบคิดเรื่องอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของนักคิดสายแฟรงค์เฟิร์ตสคูล เพื่อทำความเข้าใจชุดความหมายที่แฝงมากับเนื้อหาเรื่องราวซึ่งเป็นความบันเทิง แต่สอดแทรกไว้ด้วยส่วนประกอบของบันทึกทางประวัติศาสตร์ เรื่องราวความเป็นมาของชาติ การถ่ายทอดขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมของชาติผ่านการใช้ชีวิตของตัวละครอย่างเป็นปกติธรรมดา ยังสอดแทรกไว้ด้วยชุดความรู้ที่ถูกปลูกฝังให้กลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติในสังคม รวมถึงค่านิยมที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย โดยการสร้างมายาคติให้ชนชั้นกลางเป็นแบบแผนของการดำเนินชีวิตประจำวัน

ละครโทรทัศน์ที่ประกอบสร้างด้วยชุดอุดมการณ์ความเป็นชาติอย่างเช่นที่ปรากฏในทวิภพนั้น เป็นกลไกอย่างดีในการถ่ายทอดชุดความรู้และอุดมการณ์ต่างๆของรัฐบาล ไปสู่ผู้คนได้อย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ มีการถ่ายทอดชุดความรู้และมายาคติในระดับชีวิตประจำวันที่ถูกผลิตซ้ำจนเป็นความคุ้นชินของคนในสังคม โดยอาศัยเรื่องราวในประวัติศาสตร์และการใช้กลยุทธ์ของ “การโยยหาอดีต” เป็นสิ่งผูกมัดเชื่อมโยงปัจจุบันไว้กับความยิ่งใหญ่ในอดีต ที่ถูกผลิตซ้ำเพื่อกระตุ้นเตือนให้คนตระหนักรู้ถึงอยู่เสมอ

จากการศึกษาวิจัยพบว่าอุดมการณ์ที่ปรากฏในทวิภพ เป็นอุดมการณ์ชาตินิยม แนวอนุรักษนิยม แบบราชาธิปไตย ซึ่งเป็นวาทกรรมที่ถูกผลิตซ้ำมากที่สุดที่สุดในสังคมไทยในหลายรูปแบบ

เพื่อธำรงรักษาความเป็นชาตินิยมกระแสหลักอย่างสม่ำเสมอ โดยการขบขันอัตลักษณ์ความเป็นไทยอันดีงามให้อยู่ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและไม่ทำให้เกิดคำถามต่อชุดความจริงดังกล่าว ขณะที่อุดมการณ์ทุนนิยมจะวางตัวอยู่ในตำแหน่งตรงข้ามกับอุดมการณ์ชาตินิยม เนื่องจากทุนนิมนั้นเข้ามาพร้อมกับการเผยแพร่ของวัฒนธรรมตะวันตก ที่เข้ามากัดกินวัฒนธรรมและค่านิยมแบบไทยไปอย่างช้าๆ

ส่วนมายาคติที่ปรากฏ มุ่งเน้นไปที่เรื่องของรัฐชาติ ความเป็นไทย การมีพุทธศาสนาแบบไทยเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ มีพระมหากษัตริย์และประวัติศาสตร์ของชาติเป็นภาพแทนที่ทำให้เกิดความจงรักภักดี มีการสร้างสำนักแบบชนชั้นกลางเพื่อเป็นแบบแผนในชีวิตประจำวันของผู้คน โดยที่มายาคติเหล่านั้นถูกถ่ายทอดมาในรูปแบบของสื่อบันเทิงที่ทำงานในระดับจินตนาการ ทำให้บางครั้งผู้ชมไม่สามารถแยกแยะระหว่างความจริงกับความลวงได้ ด้วยกลวิธีนำเสนอผ่านเรื่องราวความรักเป็นผิวหน้าเคลือบแสงมายาคติที่อยู่ลึกลงไป อุดมการณ์และมายาคติที่ทำงานอยู่บนสื่อละครโทรทัศน์นั้นต้องการช่วงชิงเวลาว่างของผู้คน เวลาที่อยู่นอกกรอบของสังคม แล้วทำการป้อนชุดมายาคติและอุดมการณ์ที่ประกอบไว้ด้วยสำนึกของความเป็นชาติ ที่ทำให้ผู้เป็นธรรมชาติธรรมดาโดยการผสมผสานระหว่างความจริงกับจินตนาการและผลิตซ้ำสิ่งเหล่านั้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกลไกการทำงานของอุตสาหกรรมวัฒนธรรม ในการเข้ายึดพื้นที่การคิดอ่านของผู้คนให้คล้อยตามและไปในทิศทางเดียวกัน

Independent Study Title	A Study of Coherence Between Media, Society and Mainstream Nationalist Ideology Through a Television Soap Opera, "Thavi-Phop"
Author	Ms. Leela Junsawang
Degree	Master of Arts (Media Arts and Design)
Independent Study Advisor	Dr. Thasnai Sethaseree

ABSTRACT

Focusing on the ideology and myth which are rooted in story and dialogue, the objective of this research is to study the reproduced apparatus in Thai television drama "Tavi-phob". The major theories used in this research are Antonio Gramsci's Ideology, Roland Barthes's Mythology and Stuart Hall's Identity. These theories are analyzed through Frankfurt School's Cultural Industry framework to reveal the hidden meaning in "drama", an entertainment form, which is fulfilled with a part of history written to praise a story of the Great Nation. Tradition and culture are encoded into the drama's narration, which appears as if a normal social practice that people are familiar with. This kind of practice is turned into knowledge from time to time, and it helps constituting middle class's stereotype, finally, as a form of everyday life in general.

On one hand, the hegemonic ideology embedded in Thavi-Phob is an excellent instrument for propagating effectively the discourse of power and knowledge to reproduce the nationalist stereotype in everyday life. On another, the Thai Television has made this stereotype popular by re-creating the exclusiveness of an invented culture that is to represent the idea of nation state within the realm of ethnocentrism. In order to do so, "nostalgia" of a great nation in the past

needs to be recalled to reinforce that the present is tied unavoidably to awareness of the mighty past of the nation.

The research finds that *'conservative nationalism'* and *'nationalist monarchy'* are the most type of ideology embedded in Thavi-Phob. Essentially, they restore the political discourse in Thai society by emphasizing an identity of the nation, which is intelligible and unquestionable. Meanwhile capitalist ideology is placed in an opposite side to nationalist ideology because it is an idea coming from western culture; capitalism demolishes Thai culture, its ancient tradition and social heritage.

Buddhism is centered on myth of Thainess and nation state. Thai King and Thai national history have become a sign and representation of royalty in middle-class consciousness, reflected in everyday life reality. The myth is broadcasted through Thavi-Phob in Thai television as entertainment media, and it works in imagination level of people' conscious. When people feel familiar with the myth as such, they can't separate between reality and illusion, whereas its romance love story is portrayed. By mixing all together the reality and illusion, ideology in Thai drama replaces the leisure time of people with myth and fulfills it with nationalist sentiment. This process has been continuously reproduced as a mechanism of culture industry to confine people' ways of thinking in very natural and ordinary manners.